Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 21 mars 2013*

”Ordning för regionalt stöd — Investeringar inom sektorn för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter — Kommissionens beslut — Oförenlighet med den inre marknaden — Avskaffande av oförenligt stöd — Tidpunkten för beviljande av stöd — Principen om skydd för berättigade förväntningar”

I mål C-129/12,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt (Tyskland) genom beslut av den 27 februari 2012, som inkom till domstolen den 8 mars 2012, i målet

Magdeburger Mühlenwerke GmbH

mot

Finanzamt Magdeburg,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Silva de Lapuerta samt domarna G. Arestis, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (referent) och J.L. da Cruz Vilaça,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Tysklands regering, genom T. Henze och N. Graf Vitzthum, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom V. Kreuschitz och T. Maxian Rusche, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: tyska.

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 2 i kommissionens beslut 1999/183/EG av den 20 maj 1998 om statligt stöd inom sektorn för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter som kan beviljas i Tyskland på grundval av befintliga ordningar för regionala stöd (EGT L 60, 1999, s. 61).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Magdeburger Mühlenwerke GmbH (nedan kallat Magdeburger Mühlenwerke) och Finanzamt Magdeburg (nedan kallad Finanzamt) avseende Finanzamts beslut att inte beakta vissa investeringar i kvarnverksamhet vid beräkningen av ett investeringsstöd.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I punkt 2.1 första strecksatsen i bilagan till kommissionens beslut 94/173/EEG av den 22 mars 1994 om de urvalskriterier som skall fastställas för investeringar avsedda att förbättra villkoren för förädling och saluföring av jordbruks- och skogsbruksprodukter och om upphävande av beslut 90/342/EEG (EGT L 79, s. 29; svensk specialutgåva, område 3, volym 56, s. 130) föreskrivs följande:

”2.1 Följande investeringar är undantagna inom spannmåls- och rissektorn (med undantag av utsäde):

— Investeringar avseende … kvarnar …”

4 År 1995 antog Europeiska gemenskapernas kommission rambestämmelser för det statliga stödet till investeringar för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter (EGT C 29, 1996, s. 4) (nedan kallade rambestämmelserna). Genom skrivelse SG(95) D/13086 av den 20 oktober 1995 delgav kommissionen medlemsstaterna rambestämmelserna.

5 I punkt 3 b i nämnda rambestämmelser preciserar kommissionen bland annat att ”statligt stöd som beviljas i samband med investeringar … [som är] ovillkorligt uteslut[na] enligt punkt 2 i [bilagan till beslut 94/173] inte [ska] anses vara förenligt med den gemensamma marknaden”. Av samma punkt b framgår att bland annat stöd som beviljas inom ett regionalt stödsystem avses.

6 I artikeldelen i beslut 1999/183 föreskrivs bland annat följande:

”*Artikel 1*

Nationella regionala stödordningar i Tyskland är oförenliga med den gemensamma marknaden … såtillvida som de inte överensstämmer med de rambestämmelser och lämpliga åtgärder för det statliga stödet till investeringar för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, som meddelades [Förbundsrepubliken Tyskland] genom skrivelse SG(95) D/13086 av den 20 oktober 1995.

Artikel 2

Inom två månader efter dagen för delgivningen av detta beslut skall [Förbundsrepubliken Tyskland] ändra, eller om nödvändigt upphäva, befintliga stöd och stödordningar för att se till att de är förenliga med den gemensamma marknaden. I synnerhet skall [Förbundsrepubliken Tyskland], i enlighet med punkt 3 b i de rambestämmelser som avses i artikel 1, se till att

1) inga statliga stöd för investeringar inom sektorn för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter beviljas i samband med investeringar … som är ovillkorligt uteslutna enligt punkt 2 [i bilagan till beslut 94/173]

…

Artikel 3

[Förbundsrepubliken Tyskland] ska inom två månader från delgivningen av detta beslut underrätta kommissionen om vilka åtgärder som har vidtagits för att följa beslutet.

…”

Tysk rätt

7 I lagen om investeringsstöd (Investitionszulagengesetz) av den 22 januari 1996 – vars syfte var att påskynda och utöka privata företags investeringar i den stödberättigade regionen, det vill säga delstaten Berlin och de nya delstaterna – föreskrevs utbetalning av investeringsstöd i form av statligt stöd till skattskyldiga som hade gjort vissa investeringar i sina företag.

8 I 2 § första meningen i denna lag anges följande:

”Stödberättigande investeringar är förvärv och produktion av ny, lös egendom som ingår i anläggningstillgångarna, som minst tre år efter förvärv eller produktion

1) ingår i anläggningstillgångar tillhörande ett företag i den stödberättigade regionen,

2) kvarstår i ett företag i den stödberättigade regionen, och

3) årligen inte till mer än 10 procent används för privat bruk.”

9 I andra meningen i samma bestämmelse anges vilka investeringar som inte är stödberättigade. Enligt punkt 4, vilken infördes genom 1999 års lag om skattelättnader (Steuerentlastungsgesetz 1999) av den 19 december 1998, vilken trädde i kraft den 24 december 1998, föreligger ingen rätt till stöd för bland annat följande investeringar:

”4) egendom som den berörda har förvärvat … efter den 2 september 1998 och som räknas upp … i punkt 2 i bilagan till [beslut 94/173] …”

10 I 3 § punkt 4 i denna lag föreskrivs följande:

”… investeringar är stödberättigande när mottagaren

4. påbörjade investeringarna efter den 30 juni 1994 och avslutade dem före den 1 januari 1999 och det rör sig om investeringar i bearbetningsföretag …”

11 I fjärde och femte meningarna i denna bestämmelse preciseras följande:

”Investeringar anses ha avslutats när tillgångarna förvärvas … Investeringar anses ha påbörjats när tillgångarna beställs …”

12 I 4 § första meningen i nämnda lag föreskrivs följande:

”Beräkningsunderlaget för investeringsstödet utgörs av summan av kostnaderna för förvärvet … av de stödberättigade investeringar som har avslutats under räkenskapsåret.”

13 I 6 § 1 i denna lag föreskrivs att ”ansökan om investeringsstöd ska inges före den 30 september kalenderåret efter det räkenskapsår under vilket investeringarna avslutades”.

14 I 9a § i genomförandeförordningen avseende inkomstskatt (Einkommensteuer-Durchführungsverordnung) definieras anskaffningsåret som ”leveransåret”.

15 Enligt Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt följer det av Bundesfinanzhofs (federal högsta domstol för mål om skatter och tull) rättspraxis att leveransdatumet ska anses vara den tidpunkt då tillgången är redo att tas i bruk i det förvärvande företaget.

Bakgrund till det nationella målet samt tolkningsfrågan

16 Lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd innehöll till att börja med inga begränsningar för investeringar inom jordbrukssektorn. Detta berodde på att den tyska regeringen betraktade rambestämmelserna som rekommendationer, vilka inte var bindande.

17 Av handlingarna i målet följer att Förbundsrepubliken Tyskland den 31 maj 1995, med stöd av artikel 88.3 EG, anmält lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd till kommissionen. Kommissionen granskade i ärendena N494/A/95 och N710/C/95 lagen och godkände den genom beslut av den 29 november 1995. I beslutet preciserade kommissionen att de tillämpliga gemenskapsbestämmelserna, i synnerhet de som gällde jordbruk, skulle beaktas vid tillämpningen av denna stödordning.

18 I rambestämmelserna uppmanade kommissionen medlemsstaterna att inom två månader bekräfta att de, senast den 1 januari 1996, skulle rätta sig efter nämnda bestämmelser genom att ändra befintliga stöd. För det fall en sådan bekräftelse inte lämnades förbehöll sig kommissionen rätten att inleda ett formellt granskningsförfarande enligt artikel 88.2 EG. Förbundsrepubliken Tyskland hörsammade inte kommissionens uppmaning.

19 Kommissionen beslutade därför den 12 juni 1996 att inleda det formella granskningsförfarandet gentemot befintliga regionala stöd inom sektorn för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter i Tyskland. Detta beslut offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* den 5 februari 1997 (EGT C 36, s. 13).

20 Den 20 maj 1998 antog kommissionen beslut 1999/183, vilket innebar att förfarandet avslutades. Förbundsrepubliken Tyskland delgavs beslutet den 2 juli 1998.

21 Genom skrivelse av den 18 september 1998, vilken offentliggjordes den 28 september 1998 i *Bundessteuerblatt* (officiell tidning om skatter) (nedan kallad BStBl), informerade det tyska federala finansministeriet delstaternas högre instanser på skatteområdet om att stöd bland annat inte kunde beviljas för sådana investeringar som avses i punkt 2 i bilagan till beslut 94/173 från den 3 september 1998. Finansministeriet informerade även om att en ändring av lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd planerades (nedan kallad skrivelsen av den 18 september 1998).

22 Genom 1999 års lag om skattelättnader ändrade den tyska lagstiftaren lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd på det sätt som anges i punkt 9 ovan.

23 Den 10 september 1999 ansökte Magdeburger Mühlenwerke, som bedriver kvarnverksamhet i de nya delstaterna, om investeringsstöd om ett belopp på ungefär 5,9 miljoner DEM för investeringar året 1998.

24 Finanzamt ansåg att värdet av de stödberättigade investeringarna endast var 1,9 miljoner DEM. Nämnda myndighet var nämligen inte villig att, med stöd av 2 § andra meningen punkt 4 i lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd, inkludera investeringar för vilka det bindande investeringsbeslutet hade fattats senast den 2 september 1998, men leveransen hade skett efter detta datum, i beräkningsgrunden för stödet.

25 Den 26 september 2001 överklagade Magdeburger Mühlenwerke detta beslut till Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt. Bolaget gjorde gällande att införandet av 2 § andra meningen punkt 4 i lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd utgjorde ett åsidosättande av den grundlagsenliga principen om förbud mot retroaktiv lagstiftning.

26 Magdeburger Mühlenwerke gjorde särskilt gällande att den retroaktiva verkan av 2 § andra meningen punkt 4 i lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd innebar att företagets berättigade förväntningar åsidosattes eftersom stödsökanden, från det att investeringsbeslutet fattas, bör kunna förlita sig på den regel som ligger till grund för beviljandet av stödet. Bolaget fattade investeringsbeslutet före den 3 september 1998, och den tyska lagstiftaren hade inte uppställt några förbehåll för denna bestämmelse med hänvisning till unionsrätten eller infört en övergångsperiod för redan genomförda investeringar.

27 Dessutom kunde bolaget först den 28 september 1998, vilket motsvarar datumet för offentliggörandet av skrivelsen av den 18 september 1998 i BStBl jämte en lämplig tidsfrist för att ta del av denna, få kännedom om att investeringsstödet inte kunde betalas ut.

28 Vid Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt anförde Finanzamt att beslut 94/173 offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* den 23 mars 1994 och var tillgängligt för alla från detta datum, med följden att stödsökandens berättigade förväntningar från detta datum inte längre kunde skyddas.

29 Den 20 december 2007 förklarade Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt målet vilande och hänsköt följande fråga till Bundesverfassungsgericht. Är 2 § andra meningen punkt 4 i lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd förenlig med principen i grundlagen om förbud mot retroaktiv lagstiftning? I samband med detta preciserade Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt att den omtvistade ändringen av lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd enligt tysk rättspraxis och doktrin hade retroaktiv verkan eftersom den även var tillämplig på bindande investeringsbeslut som investeraren hade fattat innan den nya lagstiftningen trädde i kraft.

30 Enligt Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt ska stödet anses ha beviljats när det bindande beslutet att investera fattades. Den nationella stödordningen har nämligen utgjort ett incitament när den har lett till att en investerare har tagit ett investeringsbeslut. Denna tolkning stöds dessutom av lydelsen av beslut 1999/183 i vilken en tidsfrist för att rätta sig efter beslutet föreskrivs. Artikel 2 i beslut 1999/183 ska dessutom tolkas mot bakgrund av principen om skydd för berättigade förväntningar.

31 Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt bedömde att kommissionen, av hänsyn till berättigade förväntningar, i beslut 1999/183 godkände övergångsbestämmelser för bindande investeringsbeslut vilka hade fattats innan nämnda beslut offentliggjordes. Med beaktande av att Förbundsrepubliken Tyskland hade möjlighet att införa övergångsbestämmelser och valde att ändra lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd med retroaktiv verkan kan den omtvistade lagändringen inte motiveras av allmänintresset.

32 Bundesverfassungsgericht avvisade begäran genom beslut av den 4 oktober 2011. Enligt Bundesverfassungsgericht kunde begäran inte tas upp till sakprövning bland annat med anledning av att Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt, innan den vände sig till Bundesverfassungsgericht, borde ha vänt sig till EU-domstolen med frågan huruvida artikel 2.1 i beslut 1999/183 avsåg eller inte avsåg stöd för investeringar beträffande vilka bindande investeringsbeslut hade fattats senast den 2 september 1998, men leveransen av anläggningstillgången hade skett efter detta datum.

33 Mot denna bakgrund beslutade Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Har den tyska lagstiftaren – med avseende på utformningen av 2 § andra meningen punkt 4 i lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd – genom beslut 1999/183 tillerkänts ett utrymme för eget skön som innefattar en bestämmelse som avser att gynna de investeringar som avses i nämnda lag, beträffande vilka det bindande investeringsbeslutet fattats före utgången av fristen för införlivande av beslut 1999/183 eller innan offentliggörandet i BStBl av de åtgärder som införts i detta syfte, men beträffande vilka leveransen av anläggningstillgången samt fastställelsen och utbetalningen av stödet äger rum senare?”

Prövning av tolkningsfrågan

34 Den hänskjutande domstolen har ställt frågan för att få klarhet i huruvida artikel 2 i beslut 1999/183 utgör hinder mot att investeringsstöd beviljas för kvarnverksamhet, beträffande vilka det bindande investeringsbeslutet hade fattats innan Förbundsrepubliken Tysklands tidsfrist för att rätta sig efter detta beslut hade löpt ut eller innan offentliggörandet i BStBl av de åtgärder som införts i detta syfte, men beträffande vilka leveransen av anläggningstillgången samt fastställandet och utbetalningen av stödet ägde rum först efter det att nämnda tidsfrist hade löpt ut eller efter nämnda offentliggörande.

35 Av beslutet om hänskjutande framgår att Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt, med beaktande av omständigheterna i det nationella målet, bland annat undrar vid vilken tidpunkt som ett stöd ska anses ha beviljats och vilka krav som följer av principen om skydd för berättigade förväntningar.

36 Domstolen konstaterar att Förbundsrepubliken Tyskland i artikel 2 punkt 1 i beslut 1999/183 åläggs att, inom en tidsfrist om två månader beräknad från delgivningen av beslutet (i förevarande fall från den 3 september 1998), se till att inga stöd beviljas för investeringar i kvarnverksamhet.

37 Det ska erinras om att kommissionen, i enlighet med artikel 108.2 första stycket FEUF, om den finner att ett stöd som lämnas av en stat eller med statliga medel inte är förenligt med den gemensamma marknaden, ska besluta om att staten i fråga ska upphäva eller ändra dessa stödåtgärder inom den tidsfrist som kommissionen fastställer. Förbundsrepubliken Tyskland har således endast beviljats den tidsfrist som nämns i punkt 36 ovan för att ändra eller eventuellt upphäva de stöd som är aktuella i det nationella målet.

38 I beslut 1999/183 föreskrivs inte heller några övergångsbestämmelser. Domstolen konstaterar därför att förbudet mot att bevilja stöd avseende investeringar i kvarnverksamhet efter den 2 september 1998 är absolut.

39 Av detta följer att artikel 2 punkt 1 i beslut 1999/183 inte tillåter att stöd avseende investeringar i kvarnverksamhet beviljas efter den 2 september 1998.

40 Vad avser frågan vid vilken tidpunkt som det aktuella investeringsstödet beviljades, ska det anses ha beviljats vid den tidpunkt då de tillämpliga nationella bestämmelserna ger mottagaren rätt att motta dem.

41 Det ankommer således på den hänskjutande domstolen att, med stöd av tillämplig nationell rätt, fastställa vid vilken tidpunkt som nämnda stöd ska anses ha beviljats. I samband härmed ska den nationella domstolen beakta samtliga villkor som uppställs i nationell rätt för att erhålla det aktuella stödet.

42 Om samtliga dessa villkor var uppfyllda senast den 2 september 1998 påverkar förbudet i artikel 2 punkt 1 i beslut 1999/183 följaktligen inte utbetalningen av motsvarande del av stödet, då det enligt nämnda beslut inte är nödvändigt att återkräva redan beviljat stöd. Om samtliga villkor var uppfyllda först efter detta datum är nämnda förbud däremot tillämpligt utan undantag.

43 Med hänsyn härtill påpekar domstolen att det ankommer på den hänskjutande domstolen att se till att förbudet i artikel 2 punkt 1 i beslut 1999/183 inte kringgås. Såsom redogörelsen i punkterna 8–15 i förevarande dom syftar till att visa utgör villkoret att investeringen ska ha avslutats under alla omständigheter ett villkor som ska vara uppfyllt för att rätt till investeringsstöd ska föreligga enligt tysk rätt. Den hänskjutande domstolen kan således inte, efter antagandet av beslut 1999/183, anse att rätten till detta stöd utgjorde en förvärvad rättighet då den stödsökande fattade det bindande investeringsbeslutet.

44 Bland annat med beaktande av att förbudet i artikel 2 punkt 1 i detta beslut är absolut och av att den föreskrivna tidsfristen endast beviljades för att Förbundsrepubliken Tyskland skulle kunna ändra eller eventuellt upphäva befintliga stöd och stödordningar för att säkerställa dessas förenlighet med den inre marknaden, skulle en tolkning av de nationella myndigheterna av villkoren för beviljande av det aktuella stödet vilken innebär att den tidpunkt vid vilken detta stöd ska anses ha beviljats tidigareläggs innebära att förbudet kringgås.

45 Huruvida en stödåtgärd fungerar som ett incitament eller ej utgör en del av prövningen av åtgärdens förenlighet med den inre marknaden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 september 2011 i mål C-544/09 P, Tyskland mot kommissionen, punkt 68). Det ska följaktligen tilläggas att den omständigheten att lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd kan ha utgjort ett incitament för de aktuella investeringarna saknar betydelse för fastställandet av den tidpunkt då stöd ska anses ha beviljats.

46 I den mån som den hänskjutande domstolen undrar huruvida de krav som följer av principen om skydd av berättigade förväntningar i ett fall som det förevarande innebär att ett bindande investeringsbeslut som fattades före den 3 september 1998 likväl kan komma i åtnjutande av stöd, ska det erinras om att kommissionen den 12 juni 1996 inledde det formella granskningsförfarandet av bland annat stöd för investeringar i kvarnverksamhet som hade beviljats med stöd av lagen av den 22 januari 1996 om investeringsstöd och att beslutet att inleda detta förfarande offentliggjordes den 5 februari 1997 i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

47 Även om en omsorgsfull näringsidkare innan nämnda offentliggörande kunde göra gällande berättigade förväntningar vad avser beviljandet av sådant stöd kan vederbörande inte upprätthålla sådana förväntningar efter offentliggörandet. Beslutet att inleda det formella granskningsförfarandet visar nämligen att kommissionen allvarligt tvivlade på att det aktuella stödet var förenligt med unionsrätten. En omsorgsfull näringsidkare kan således inte efter denna tidpunkt förlita sig på att detta stöd kommer att bestå.

48 Dessutom saknar offentliggörandet i BStBl av skrivelsen av den 18 september 1998, av de skäl som anges i punkterna 46 och 47 ovan, betydelse för bedömningen av om klaganden i det nationella målet har berättigade förväntningar.

49 Med beaktande av vad som anförts ovan ska den ställda frågan besvaras enligt följande. Artikel 2 i beslut 1999/183 ska tolkas så, att den utgör hinder mot att stöd beviljas för investeringar i kvarnverksamhet, beträffande vilka det bindande investeringsbeslutet fattades innan

Förbundsrepubliken Tysklands tidsfrist för att rätta sig efter detta beslut hade löpt ut eller före offentliggörandet i BStBl av de åtgärder som införts i detta syfte, men beträffande vilka leveransen av anläggningstillgången samt fastställandet och utbetalningen av stödet ägde rum först efter det att tidsfristen hade löpt ut eller efter offentliggörandet, om den tidpunkt då ett investeringsstöd anses ha beviljats infaller först efter det att nämnda tidsfrist löpt ut. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att fastställa vid vilken tidpunkt som det stöd som är aktuellt i det nationella målet ska anses ha beviljats. I samband härmed ska den hänskjutande domstolen beakta samtliga villkor i nationell rätt för att erhålla det aktuella stödet och se till att förbudet i artikel 2 punkt 1 i beslut 1999/183 inte kringgås.

Rättegångskostnader

50 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

Artikel 2 i kommissionens beslut 1999/183/EG av den 20 maj 1998 om statligt stöd inom sektorn för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter som kan beviljas i Tyskland på grundval av befintliga ordningar för regionala stöd ska tolkas så, att den utgör hinder mot att stöd beviljas för investeringar i kvarnverksamhet, beträffande vilka det bindande investeringsbeslutet fattades innan Förbundsrepubliken Tysklands tidsfrist för att rätta sig efter detta beslut hade löpt ut eller före offentliggörandet i BStBl av de åtgärder som införts i detta syfte, men beträffande vilka leveransen av anläggningstillgången samt fastställandet och utbetalningen av stödet ägde rum först efter det att tidsfristen hade löpt ut eller efter offentliggörandet, om den tidpunkt då ett investeringsstöd anses ha beviljats infaller först efter det att nämnda tidsfrist löpt ut. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att fastställa vid vilken tidpunkt som det stöd som är aktuellt i det nationella målet ska anses ha beviljats. I samband härmed ska den hänskjutande domstolen beakta samtliga villkor i nationell rätt för att erhålla det aktuella stödet och se till att förbudet i artikel 2 punkt 1 i beslut 1999/183 inte kringgås.

Underskrifter